

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ ВОЄННОГО ЧАСУ В УКРАЇНІ

Після початку повномасштабного вторгнення Росії українська економіка зазнала значних втрат. За вісім місяців стало зрозуміло, що «сусід» намагається виснажити Україну, блокуючи морські порти, руйнуючи інфраструктуру та житлові будинки. Нині 45% підприємств скоротили виробництво, а 35% взагалі припинили свою діяльність; імпорт (у березні 2022 року порівняно з лютим 2022 року) скоротився на 65%, а експорт – на 54% [1]. Тому, щоб якомога довше протистояти агресії ворога, нашій країні необхідно перейти до економіки воєнного часу. Економіка воєнного часу, воєнна економіка — сукупність спеціалізованих заходів, до яких вдається держава для мобілізації економічної системи в умовах війни; характеристика розвитку народного господарства — виробництва, мобілізації та розподілу ресурсів в умовах війни [1]. Воєнна економіка — це організація виробничих потужностей країни та їх розподіл під час конфлікту, що вносить суттєві корективи у споживче виробництво, аби задовольнити потреби оборонного виробництва [4]. Тобто головна ознака економіки воєнного часу – це розширення виробництва військової продукції, мобілізація та розподіл ресурсів на користь військових потреб. В Україні дана модель економіки набула певних особливостей.

По-перше, існує велика диференціація економічних збитків. Так, наприклад, економіка Східної України була майже повністю зруйнована, в той час як економіка Західної України майже не постраждала. Виробничі галузі також нерівномірні на даний момент, адже всі великі заводи зруйновані, в той час як ІТ-сектор впевнено утримує свої позиції. По-друге, попри «економічний шок», банки та платіжна система відреагували досить оперативно. Завдяки введенню обмежувальних заходів Національним банком України вдалося зафіксувати курс гривні та забезпечити достатню ліквідність системи. Однак експерти вважають, що такі зміни недостатньо стійкі для подолання проблем, оскільки, за прогнозами, до кінця року інфляція може перевищити 30% [2]. Незважаючи на це, центральному банку довелося спалити свої золотовалютні резерви, щоб захистити гривню. По-третє, український уряд зрозумів, що масове державне втручання може мати контрпродуктивний ефект. Ця тенденція добре простежується на початку військових дій, коли спроба регулювати ціни на бензин призвела до його гострого дефіциту. По-четверте, українська економіка воєнного часу не може повністю перевести свої потужності на військове виробництво (як воюючі країни під час Другої світової війни), оскільки значну частину економіки займає сфера послуг, а не промислове виробництво, і не повністю використовуються виробничі потужності або відновлення роботи на зупинених підприємствах.

В результаті проведеного дослідження визначено особливості економіки воєнного часу в Україні, поява яких була зумовлена повномасштабною агресією Росії.

Перелік посилань:

1. Економіка воєнного часу. [Електронний ресурс] / В. Бабка // Велика українська енциклопедія – 11.07.2022 – Режим доступу: https://vue.gov.ua/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D0%B2%D0%BE%D1%94%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%83#.D0.A5.D0.B0.D1.80.D0.B0.D0.BA.D1.82.D0.B5.D1.80.D0.B8.D1.81.D1.82.D0.B8.D0.BA.D0.B0
2. Wartime economy for Ukraine (Економіка воєнного часу для України). [Електронний ресурс] / Є. Городніченко // Berkeley Blog – 12.10.22 – Режим доступу: <https://blogs.berkeley.edu/2022/10/12/wartime-economy-for-ukraine/>
3. Економіка воєнного часу: особливості України. [Електронний ресурс] / Є. Давиденко // InVenture – 27.08.22 – Режим доступу: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/articles/ekonomika-voyennogo-chasu-osoblivosti-ukrayini>
4. War Economy (Воєнна економіка). [Електронний ресурс] / W. Kenton // Investopedia – 25.10.21 – Режим доступу: <https://www.investopedia.com/terms/w/war-economy.asp>